

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 5. Qualiter census confignativus vi Bullæ Pii V. numeratâ pecuniâ constituendus sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

duae particulae huius conditionis, nimirum, quod census alteri à censualista constitutus sit *in re certa*, & *de sui natura frugifera*; nam census ille directus determinatus est, & natura sua frugifer annuae pensionis.

3375 *Questio est 2. an per illam primam conditionem in num. 3374. excludatur census alicui constitutus in omnibus bonis Censuarii, praesentibus, & futuris? 3. constitutus in pluribus rebus? 4. in omnibus bonis Censuarii praesentibus solum generaliter expressis? ad 2. r. quod sic; nam in casu, quo bona praesentia perirent, obligatio redundaret in personam, quae teneretur pensionem praestare ex bonis acquirendis. Ad 3. r. affirmative, modò existant, & sint determinatae; sic enim sub unum jus coadunari possunt. Ad 4. r. quod sic; quia in illis terminis generalibus subest periculum palliandi censum *personalem*, & in generali sermone nihil determinate venit.*

3376 *Questio est, 3. qualiter verificari debeat, censum esse constitutum in re frugifera? r. non sufficere rem, quae solum per accidens, & merà hominis industriam ferat fructum; sed requiri esse frugiferam naturam suam, hoc est, quod ferat fructum, naturam saltem principaliter operante; ratio est, quia id expressè ponitur in prima conditione, de qua num. 3374. sed reflexio facienda est, an istae qualitates rei, in qua constitui possit census consignativus juxta dispositionem Bullae Pii V. ad contractum censualem ex natura rei, an solo jure humano, eoque in hoc, vel illo loco receptae sint? juxta dicta à num. 3362. Nam stante constitutione illius Bullae reprobatum census personalis; sed solum juxta dicenda in seqq.*

§. 5.

Qualiter census consignativus vi Bullae Pii V. numerata pecunia constitutus sit?

3377 *EX num. 3358. constat, vi dictae Bullae requiri, quod, cum census emitur, id fiat numerata pecunia, & integro pretio persoluto confecto instrumento coram Notario, & Testibus. Constitutum hoc fuerat propter multas ceteroquin fraudes Emptorum, & damna venditorum, ubi isti pensiones integras solvere cogebantur,*

nulla, vel tantum parte, pecunia accepta. Circa istas igitur conditiones, vi dictae Bullae requisitas, quaestio est 1. an illae jure naturali necessariae sint? 2. si loco pecuniae res aliae darentur? 3. an auctoritate Judicis talis census imponi possit ad tempus moroso debitori? 4. an pecunia in praesenti numerata esse debeat, quando census ante constitutus legitime alteri venditur? 5. an emi possit numerata in praesenti pecunia, sed adjecto pacto, ut Censuarius (qui aliunde debet aliquid emptori) statim reddat pecuniam eidem ad extinguendum illud anterius debitum?

Ad 1. r. non requiri ad istum contractum jure naturae, quod totum pretium venditori deponatur praesente Notario, & Testibus; nam sine his potest contractus emptionis, & venditionis esse perfectus quoad substantiam jure naturali, & gentium, ut constat ex *tit. 17. Deinde, nec requiri jure naturae totum pretium deponi simul, ut constat in multis ejusmodi venditionibus, ubi venditor etiam suo commodo relinquit credito pretium apud Emptorem, maxime si pensio solvatur solum proportionata parti soluti pretii. Ad 2. r. quantum est de jure naturali posse censum constitui sine pretio, & emptione, puta permutatione, &c. consequenter jure naturae non requiri pecuniam pro tali censu constituendo; spectato autem jure Pontificio, census consignativum emptione non constitui valide, loco pecuniae, alia re data; cum Pontifex aperte declaret irritos ejusmodi contractus initos sine forma à se praescripta. Ad 3. r. quod sic; nam licet Pontifex expressè petat pecuniam numeratam; id tamen solum exigit pro constituendis censibus ex contractu; non autem illis, quae creantur sententia, testimonio, donatione. Ad 4. r. affirmative, ut patet ex ipsis Bullae verbis, ibi: *nedum in censu noviter creando, verum etiam in creato quocumque tempore alienando, modò, post publicationem constitutionis, creatus sit, perpetuo, & in omnibus servari volumus.* Ad 5. affirmat Molina *D. 390. num. 2.* quia numerata pecunia de praesenti, maxime coram Notario, & Testibus, satisfaceret huic secundae conditioni à Pio V. requisitae, de qua *n. 3358.* alii tamen negant, volentes exigi pecuniam non utcumque numeratam de*

presenti, sed constitutam in libero usu venditionis, tanquam ejus Domini; quod non fieret in dato casu, cum per pactum restringeretur ad unum tantum usum, nimirum ad extinguendum ejusdem redditione debitum præexistens, sed fortè id non repugnat ejus dominio, dependenter à libero consensu domini, sic restricto, ut alibi diximus.

§. 6.

De reliquis conditionibus à Pio V. requisitis.

3379 Tertia conditio Pii V. pro constituendo censu ex contractu, est, ne adiciatur pactum anticipato solvendi pensiones, v. g. ne constituens censum pretio 100 M. pro annua pensione 5. fl. cum Censuario pacificatur de solvendo censu, datis 95. reservatis Censualistæ illis 5. aliàs solvendis, secluso hoc pacto, & dato integro pretio; nam isto pacto vitaretur contractus jure naturæ, propter inæqualitatem; plus enim reciperet Censualista, quam emerit numeratâ pecuniâ; nam census annuus 5. fl. valet 100. fl. ut ponit casus; & Censualista daret solùm 95. Ceterum, si contractui (per soluto integro pretio) adiciatur pactum solvendi dimidium censum post lapsum dimidii anni, nulla sit anticipatio jure naturali, vel hac constitutione Pii V. interdicta.

3380 Quantum ad quartam conditionem, de qua num. 3367. ne venditor consûs obligetur ad casus fortuitos, vel alia onera, quæ non cadunt sub obligationem ex natura contractûs, dicendum non prohiberi hic illa pacta, quæ naturâ insunt contractui; sed ea tantum, quæ naturâ non insunt; quale foret pactum, quo Censuarius se obligaret ad quoslibet casus fortuitos; ut Censualistæ solvat laudemium, ut alienare non possit rem censui subjectam. &c.

3381 Illa conditio, ut Censuarius volens rem censui subjectam vendere, prius admoneat Censualistam, ut is, si velit, possit eam emere pretio eodem, quo alius Emptor, non requiritur ex natura rei; & quamvis videatur præcipere, ut Censualista præferatur aliis emere volentibus, non tamen intelligendum venit etiam de illis, qui jure Retractûs eam emere possent; quia cum id non exprimat, non censetur Pon-

Tom. III.

tifex hac constitutione præjudicare voluisse juri quæsito aliis ex retractu, & favore Censualistæ.

Præter alia in dicta constitutione prohibetur etiam pactum assicurationis, nimirum etiam pereunte ipsâ re censui subjecta, solvendi censum; idque vel propter periculum usuræ, vel ne census iste realis transeat in personalem: ex natura tamen rei non videtur hoc pactum illicitum, modo pretium, quo census emitur sub tali onere, sit proportionatum valori census annui etiam pendendi pro tali eventu; quod utique ex natura rei majus esse debet, secluso tali pacto.

Quoniam autem fieri potest, quod res censui subjecta fiat infrugifera, vel ex toto, vel solùm ex parte, plures in hoc casu dubitationes oboriri possunt; prima est, an si fiat infrugifera tantum ex parte, integer tamen census solvendus sit, si fructus sufficiant ei, deductis expensis? Duplex est sententia; prima negans, & docens censum tunc dividendum secundum proportionem partis frugifera ad rem totam censui subjectam; altera verò affirmans quam sequitur Haunoldus tom. 4. tr. 10. num. 334. In hac quæstione, dubitationi videtur seclum locus esse in casu, quo non constat, an partes convenerint de integro censu solvendo etiam pro tali eventu? si enim etiam pro isto casu convenissent, solvendus esset integer; si autem tantum juxta proportionem partis frugifera? secus.

Quæstio igitur procedit in casu, quo neutrum constat, an scilicet totus census constitutus sit in toto, & totus in qualibet etiam parte? an totus in toto, & tantum pars in parte? Haunoldus cit. ait. sententiam negantem, solvendum esse etiam ex sola parte frugifera integrum censum in tali eventu, esse communem inter Theologos; hanc tamen communem doctrinam non esse ita fundatam, ut non potius in praxi contrarium tenendum sit, ob decisionem Rotæ Romanæ 30. Octobr. 1602. in qua definitur, redditus integros solvendos ex parte prædii remanente, si ejus fructus sufficiant, & de hoc intelligendam Bullam, quam responsionem Rotæ accepit summus Pontifex.

Hæc resolutio videtur omnino stare pro sententia affirmante, etiam in eo eventu, pensionem integram solvendam esse, et-

Fff ff 2

iam